

ΟΙ ΕΥΘΥΝΕΣ ΜΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ

Αυτή η δραστηριότητα στοχεύει όχι μόνο να παρέχει στους μαθητές πληροφορίες σχετικά με φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές αλλά και να αναπτύξει την ενεργό συμμετοχή των πολιτών. Η πρόληψη και η αποτελεσματική διαχείριση καταστροφών και η επιτάχυνση των διαδικασιών ανάκαμψης είναι δυνατές μόνο όταν κάθε άτομο, όχι μόνο οι δημόσιοι οργανισμοί, αναλαμβάνει την ευθύνη. Καθ' όλη τη διάρκεια της δραστηριότητας, οι μαθητές μαθαίνουν για τα στάδια των διαδικασιών καταστροφής και έχουν την ευκαιρία να αναλύσουν τους ρόλους φορέων όπως η AFAD (Προεδρία Διαχείρισης Καταστροφών και Έκτακτης Ανάγκης), οι δήμοι, οι οργανισμοί υγειονομικής περίθαλψης, οι εθελοντικές ενώσεις και οι πολίτες μέσα από σενάρια πραγματικής ζωής. Μέσα από ομαδικές εργασίες και παρουσιάσεις, αναπτύσσουν δεξιότητες επικοινωνίας, συνεργασίας και επίλυσης προβλημάτων, ενώ παράλληλα ενισχύουν το αίσθημα κοινωνικής αλληλεγγύης και ευθύνης. Με αυτόν τον τρόπο, οι μαθητές όχι μόνο αποκτούν επίγνωση των καταστροφών αλλά κάνουν επίσης ένα ισχυρό βήμα προς το να γίνουν ενημερωμένα και στοργικά μέλη των κοινοτήτων τους.

ΜΑΘΗΜΑ

Κοινωνικές Σπουδές

ΤΑΞΗ

6

ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές διερευνούν τους ρόλους και τις ευθύνες των πολιτών και των δημόσιων ιδρυμάτων στην πρόληψη, την αντιμετώπιση και την ανάκαμψη από φυσικές ή ανθρωπογενείς καταστροφές.

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

2 Ώρες μαθήματος (80 λεπτά)

ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΥΛΙΚΑ

- Έγχρωμο χαρτί ή χαρτόνι A3
- Μολύβια, μαρκαδόροι
- Ψαλίδι, κόλλα
- Κάρτες ρόλων (προπαρασκευασμένες)
- Σενάρια καταστροφής (σύντομα σενάρια γραμμένα εκ των προτέρων)
- Δείγματα αώισας (που φέρνει ο δάσκαλος εάν το επιθυμεί)

Γράφονται πέντε διαφορετικά σενάρια καταστροφής (σεισμός, πλημμύρα, πυρκαγιά, διαρροή χημικών, πανδημία).

Για κάθε σενάριο, προετοιμάζονται κάρτες ρόλων για τους σχετικούς φορείς (πολίτες, δήμος, ΑΦΑΔ, ομάδες υγειονομικής περίθαλψης, ΜΚΟ, διοίκηση σχολείων κ.λπ.).

Η τάξη οργανώνεται σε πέντε ομάδες.

Στους μαθητές που επιθυμούν να προετοιμάσουν έναν ομαδικό πίνακα παρέχονται τα απαραίτητα υλικά.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ (10 λεπτά)

- Ο/η εκπαιδευτικός ξεκινά το μάθημα θέτοντας στους μαθητές τις ακόλουθες ερωτήσεις:
 - Έχετε βιώσει ποτέ κάποια φυσική καταστροφή;
 - Θυμάστε ποιος σας βοήθησε σε μια τέτοια κατάσταση;
 - Πιστεύετε ότι όλοι έχουν κάποιο ρόλο μετά από μια καταστροφή;
- Στη συνέχεια, ο/η εκπαιδευτικός σχεδιάζει τον «Κύκλο της Καταστροφής» στον πίνακα:
- Επεξηγούνται τα στάδια Πρόληψης – Αντιμετώπισης – Αποκατάστασης.

2 ΣΥΖΗΤΗΣΗ- (20 λεπτά)

Ο/η εκπαιδευτικός θέτει ερωτήσεις στην τάξη για κάθε στάδιο:

1. Πρόληψη:

- Τι μπορούν να κάνουν οι πολίτες προτού ξεσπάσει μια καταστροφή;
- Τι προετοιμασίες πρέπει να κάνουν οι δήμοι και τα σχολεία;

2. Απάντηση:

- Ποιος είναι σε υπηρεσία στη διάρκεια μιας καταστροφής;
- Πώς πρέπει να συμπεριφέρονται οι πολίτες;

3. Ανάκτηση:

- Ποιοι φορείς εμπλέκονται στη διαδικασία ανάκαμψης μετά από μια καταστροφή;
- Πώς συμβάλλει η κοινωνία σε αυτή τη διαδικασία;

Σημείωση: Κατά τη διάρκεια της συζήτησης, οι μαθητές συνεισφέρουν δίνοντας παραδείγματα. Ο δάσκαλος τα γράφει στον πίνακα.

3 ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ (30 λεπτά)

Σε κάθε ομάδα δίνεται ένα σενάριο καταστροφής και οι αντίστοιχες κάρτες ρόλων. Εργασία:

1. Διαβάστε το σενάριο.
2. Συζητήστε τι πρέπει να κάνει κάθε ρόλος πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την εκδήλωση.
3. Ετοιμάστε μια αφίσα «Ποιος κάνει τι κατά τη διάρκεια μιας καταστροφής;».
4. Στην αφίσα:
 - ο Σύντομη περιγραφή της καταστροφής
 - ο Ρόλοι των πολιτών, των δημόσιων θεσμών και των ΜΚΟ
 - ο Προσθέστε εικόνες ή σύμβολα.

ΣΧΟΛΙΑ ΔΑΣΚΑΛΩΝ

1 Παρουσίαση και Αξιολόγηση (20 λεπτά):

- Κάθε ομάδα μοιράζεται την αφίσα της με την τάξη.
- Οι άλλες ομάδες ακούν προσεκτικά και κάνουν ερωτήσεις όπως: «Θα μπορούσε αυτή η εργασία να έχει γίνει από άλλον ρόλο;»
- Ο/η εκπαιδευτικός δίνει σύντομη ανατροφοδότηση για την παρουσίαση κάθε ομάδας.

2 Ανατροφοδότηση και αξιολόγηση εκπαιδευτικών:

Κριτήρια αξιολόγησης:

1. Όρισε σωστά ο μαθητής τα τρία στάδια της διαδικασίας καταστροφής;
2. Οι ρόλοι κάθε ηθοποιού δηλώθηκαν ξεκάθαρα και ρεαλιστικά;
3. Συμμετείχε ενεργά ο μαθητής στην ομαδική εργασία;
4. Μπόρεσε ο μαθητής να εκφραστεί κατά τη διάρκεια της παρουσίασης;

Ο/η εκπαιδευτικός δίνει επίσης σε κάθε μαθητή τις ακόλουθες ατομικές γραπτές ερωτήσεις:

- Ποια καθήκοντα δημόσιου φορέα καταλάβατε καλύτερα σήμερα;
- Ποιες είναι οι ευθύνες σας ως πολίτης σε περίπτωση καταστροφής;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ ΚΑΙ ΚΑΡΤΕΣ ΡΟΛΩΝ

● Σενάριο 1: Σεισμός

Νωρίς ένα πρωί, ένας σεισμός 6,5 Ρίχτερ έπληξε την πόλη σας. Ορισμένα κτίρια κατέρρευσαν και δρόμοι υπέστησαν ζημιές. Το ρεύμα και το νερό κόπηκαν. Τα σχολεία έκλεισαν για δύο εβδομάδες. Ορισμένες οικογένειες μεταφέρθηκαν σε προσωρινά καταφύγια.

📄 Κάρτες ρόλων:

- Πολίτης: Πώς προστατεύετε κατά τη διάρκεια ενός σεισμού; Πώς βοηθάτε τους γύρω σας μετά από έναν σεισμό;
- ΑΦΑΔ (Προεδρία Διαχείρισης Καταστροφών και Έκτακτης Ανάγκης): Διεξάγει επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης και στήνει πόλεις με σκηνές.
- Δήμος: Οργανώνει υπηρεσίες καθαρισμού, μεταφοράς και ύδρευσης.
- Διευθυντής Σχολείου: Διασφαλίζει ότι οι μαθητές είναι ασφαλείς και επιθεωρεί το σχολείο για ζημιές.
- Σύλλογος Εθελοντών Νέων: Παρέχει ρουχισμό και επισιτιστική βοήθεια στους σεισμόπληκτο

● Σενάριο 2: Πλημμύρα

Λόγω της έντονης βροχόπτωσης, ένα ποτάμι υπερχειλίζει σε μια περιοχή, πλημμυρίζοντας σπίτια. Μερικοί άνθρωποι περίμεναν στις στέγες για διάσωση. Σπίτια και αυτοκίνητα καταστράφηκαν.

📄 Κάρτες ρόλων:

- Πολίτες: Αποφύγετε τις επιρρεπείς σε πλημμύρες περιοχές και μετακινηθείτε σε ασφαλέστερες περιοχές.
- Πυροσβεστική Υπηρεσία: Εκκενώνει ανθρώπους από ψηλότερα εδάφη με βάρκα.
- Δήμαρχος: Ιδρύει γραφείο κρίσεων και ενημερώνει το κοινό μέσω ανακοινώσεων.
- Επαρχιακή Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Αστικοποίησης: Διενεργεί εκτίμηση ζημιών.
- Ερυθρά Ημισέληνος: Διανέμει καθαρό νερό και κουβέρτες και παρέχει ζεστά γεύματα.

● Σενάριο 3: Δασική πυρκαγιά

Μια πυρκαγιά που ξέσπασε το καλοκαίρι εξαπλώθηκε γρήγορα στο δάσος. Ο άνεμος δυσκόλευε τον έλεγχο. Ορισμένα χωριά εκκενώθηκαν. Τα ζώα τραυματίστηκαν επίσης.

📄 Κάρτες ρόλων:

- Πολίτης (κάτοικος του χωριού): Καθαρίζει την περιοχή γύρω από το σπίτι του και προετοιμάζεται για εκκένωση.
- Γενική Διεύθυνση Δασών: Αποστέλλει κλιμάκιο για την κατάσβεση της φωτιάς.
- Χωροφυλακή: Εκκενώνει τους χωρικούς με ασφάλεια.
- Κτηνίατρος: Περιθάλπει τραυματισμένα ζώα.
- Σύλλογος Διατήρησης της Φύσης: Διεξάγει προσπάθειες καθαρισμού και αναδάσωσης δασών μετά την πυρκαγιά.

● Σενάριο 4: Διαρροή χημικών (ανθρωπογενής καταστροφή)

Ένα τοξικό αέριο διέρρευσε σε ατύχημα στο εργοστάσιο. Οι κάτοικοι που ζούσαν κοντά στο εργοστάσιο απομακρύνθηκαν. Μερικοί άνθρωποι νοσηλεύτηκαν.

📄 Κάρτες ρόλων:

- Πολίτης (κάποιος που μένει κοντά στο εργοστάσιο): Φεύγει αμέσως από το σπίτι του και δεν φεύγει χωρίς μάσκα.
 - 112 Επείγουσα Ιατρική Ομάδα: Παρέχει πρώτες βοήθειες σε όσους έχουν πληγεί από το αέριο.
 - AFAD Chemical Response Team: Φοράει ειδικό ρουχισμό και φτάνει στο σημείο για να σταματήσει τη διαρροή.
 - Μηχανικός Περιβάλλοντος: Ελέγχει για ζημιές στο έδαφος και το νερό.
 - Δήμος: Κατευθύνει τους εκκενωθέντες σε προσωρινά καταφύγια.
-

● Σενάριο 5: Επιδημία (Πανδημία)

Πολλοί άνθρωποι έχουν αρρωστήσει λόγω ενός ευρέως διαδεδομένου ιού. Τα σχολεία έχουν κλείσει και όλοι έχουν μείνει σπίτι. Η χρήση μάσκας και το πλύσιμο των χεριών έχει γίνει υποχρεωτική.

📄 Κάρτες ρόλων:

- Πολίτης (μαθητής): Φοράει μάσκα, πλένει συχνά τα χέρια του και διατηρεί απόσταση από τους άλλους.
 - Υπουργείο Υγείας: Ενημερώνει το κοινό και προετοιμάζει τα νοσοκομεία.
 - Δάσκαλος: Παρέχει εξ αποστάσεως εκπαίδευση και διατηρεί το ηθικό των μαθητών ψηλά.
 - Οικογενειακός γιατρός: Εξετάζει άτομα που παρουσιάζουν συμπτώματα και συνιστά φροντίδα στο σπίτι.
 - Εθελοντής Γειτονιάς: Παρέχει υποστήριξη αγορών σε ηλικιωμένους.
-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΔΕΙΓΜΑ ΡΟΥΜΠΡΙΚΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Κριτήριο	5 - Τέλειο	4 - Καλό	3 - Μέση	2 – Θα πρέπει να βελτιωθεί	1 – Δεν είναι αρκετό
1. Τα τρία στάδια της διαδικασίας καταστροφής (πρόληψη, αντιμετώπιση, αποκατάσταση)	Όλα τα στάδια περιγράφονται με ακρίβεια, πληρότητα και λεπτομέρεια.	Τα περισσότερα από τα στάδια ορίζονται με ακρίβεια και σαφήνεια	Υπάρχουν βασικοί ορισμοί, αλλά με ορισμένα στάδια λείπουν ή είναι επιφανειακά.	Ορισμένα στάδια ορίζονται λανθασμένα ή προκαλούν σύγχυση.	Τα στάδια δεν ορίζονται καθόλου ή είναι εντελώς λανθασμένα
2. Ρεαλισμός και σαφήνεια των ρόλων των ηθοποιών	Όλοι οι ρόλοι είναι κατάλληλοι, πρωτότυποι και πολύ κοντά στην πραγματικότητα	Οι ρόλοι είναι ως επί το πλείστον ρεαλιστικοί και ξεκάθαροι	Ορισμένοι ρόλοι δηλώνονται επιφανειακά ή γενικά	Οι ρόλοι είναι πολύ περιορισμένοι ή ανάμεικτοι	Οι ρόλοι σχεδόν ποτέ δεν προσδιορίζονται ή μεταφέρονται λανθασμένα
3. Συμμετοχή και συνεργασία εντός του ομίλου	Όλα τα μέλη συμμετείχαν ισότιμα και εργάστηκαν αρμονικά και δημιουργικά.	Τα περισσότερα από τα μέλη της ομάδας ήταν ενεργά και συνεργάστηκαν καλά.	Η συμμετοχή είναι ανάνιση αλλά υπάρχει προσπάθεια	Λίγοι μαθητές είναι ενεργοί, η ομαδική εργασία είναι αδύναμη	Δεν έγινε ομαδική εργασία ή μόνο ένα άτομο ήταν ενεργό
4. Δεξιότητες παρουσίασης και εκφραστικότητα	Άπταιστη, ασφαλής, οργανωμένη παρουσίαση, ιδέες που εκφράζονται με σαφήνεια	Η παρουσίαση είναι σαφής και αποτελεσματική παρά τις μικρές ελλείψεις.	Υπάρχουν κάποια καλά στοιχεία στην παρουσίαση, αλλά συνολικά είναι κατανητό.	Η παρουσίαση είναι ανοργάνωτη, ή διατύπωση είναι ελλιπής ή αναποφάσιστη	Καμία παρουσίαση ή πολύ ανεπαρκής ή παρουσίαση
5. Ατομική αξιολόγηση: Θεσμική ευαισθητοποίηση	Εξήγησε το δημόσιο ίδρυμα με ένα σαφές, πρωτότυπο και ακριβές παράδειγμα	Έχει προσδιορίσει σωστά το ίδρυμα και έχει ένα σαφές παράδειγμα.	Ο ορισμός του θεσμού είναι επιφανειακός αλλά κατανητός	Το όνομα του ιδρύματος υπάρχει αλλά η περιγραφή λείπει ή είναι λανθασμένη	Ο δημόσιος φορέας δεν προσδιορίζεται ή είναι εντελώς λανθασμένος
6. Ατομική αξιολόγηση: Επίγνωση των ευθυνών των πολιτών	Εξήγησε τον ρόλο του με σαφήνεια, συνειδητότητα και υπευθυνότητα	Εξέφρασε με ακρίβεια τον ρόλο του/της και έθιξε τις γενικές ευθύνες.	Χονδρικά διατυπωμένες ευθύνες	Ασαφής ή ελλιπής ορισμός της ευθύνης	Δεν αναπτύχθηκε καμία απάντηση ή κανένα αίσθημα ευθύνης